109254 ـ اوقات نهی از نماز مستحب

سوال

در یکی از پرسش‌هایی که در سایت شما مطرح شده دربارۀ اوقاتی خواندم که در آن از نماز نهی شده است. آیا امکان دارد این اوقات را بر حسب ساعت برای من مشخص کنید تا دلم آرام شود؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

تعیین اوقات نهی از نمازهای مستحب (تطوع) بر حسب اختلاف سرزمین‌ها و اختلاف فصل‌ها متفاوت است، برای همین ما نمی‌توانیم این اوقات را برای همۀ سرزمین‌ها و فصل‌ها به ساعت تعیین کنیم، اما اینجا یک قاعدۀ عام را قرار می‌دهیم که شناخت این اوقات را برای هر مسلمانی آسان می‌سازد:

اوقات نهی از نماز، سه هنگام است:

۱ـ از طلوع فجر تا تقریبا ربع ساعت پس از طلوع خورشید. شما می‌توانید از تقویمی که در هر سرزمین چاپ می‌شود وقت طلوع خورشید را بدانید.

۲ـ حدود ربع ساعت پیش از وقت نماز ظهر تا وقت نماز ظهر.

۳ـ هرگاه نماز عصر را به جا آوردی ـ حتی اگر یک ساعت پس از دخول وقت عصر باشد ـ تا آنکه قرص خورشید کاملا پشت افق پنهان شود، بنابراین آغاز نهی از ادای نماز عصر است ـ نه از شروع وقت آن ـ زیرا ممکن است که مسلمان نماز عصرش را مدتی پس از داخل شدن وقتش بخواند، و در این حالت مسلمان می‌تواند تا وقتی که نماز عصرش را ادا نکرده نماز نافله بخواند، حتی اگر وقت نماز عصر داخل شده باشد. ابن قدامه در «المغنی» (۱/۴۲۹) می‌گوید: «در این باره نزد کسانی که از نماز [نافله] پس از عصر منع می‌کند، اختلافی سراغ نداریم».

دلیل منع از نماز مستحب در این اوقات در احادیثی چند آمده که یکی از آشکارترین و جامع‌ترین این احادیث، حدیثی است طولانی که امام مسلم در صحیح خود (۸۳۲) از عمرو بن عبسه ـ رضی الله عنه ـ روایت کرده که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ خطاب به او فرمود: «نماز صبح را به جا بیاور سپس از نماز خودداری کن تا آنکه خورشید طلوع کند و ارتفاع یابد، زیرا خورشید هنگام طلوع، بین دو شاخ شیطان طلوع می‌کند و کفار آن هنگام به آن سجده می‌برند، سپس نماز بگزار زیرا

این نماز مورد شهود و حضور [ملائکه] است، تا آنکه سایهٔ نیزه به کمترین حدش برسد، سپس از نماز خودداری کن زیرا در آن هنگام دوزخ برافروخته می‌شود، تا آنکه سایه [به سوی مشرق] متمایل شد نماز بگزار زیرا آن نماز مورد شهود و حضور [ملائکه] است تا آنکه نماز عصر را به جا بیاوری، سپس از نماز خودداری کن تا آنکه خورشید غروب کند، زیرا خورشید بین دو شاخ شیطان غروب می‌کند و آن هنگام کفار به آن سجده می‌برند». این را باید بگوییم که آنچه ممنوع است، نماز مستحب محض در این اوقات است، اما نمازی که سبب دارد، مانند تحیة المسجد یا دو رکعت پس از وضو و دو رکعت طواف... بر اساس قول صحیح از دو قول علما، در هر وقتی [که سببش موجود باشد] ادا می‌شود.

والله اعلم.